Valtiovarainministeriö NEUVOSTORAPORTTI VM2020-00374

EUS Aaltonen Elisa(VM), Ikonen Susanna(VM) 13.07.2020

Asia

EU-maiden valtiovarainministereiden epävirallinen videokokous 10.7.2020 ja euroryhmän videokokous 9.7.2020

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 10.07.2020

Uusi puheenjohtajamaa Saksa esitteli Ecofin-sektorin prioriteetteja alkavalle puolivuotiskaudelle, korostaen erityisesti talouden elpymisen tärkeyttä.

Komissio, EKP ja EIP antoivat tilannekatsauksen koronaan liittyvistä taloustoimenpiteistä. Tässä yhteydessä komissio arvioi, että hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisen tukivälineen (SURE-väline) takaus olisi voimassa syyskuussa. EIP puolestaan kertoi arviostaan lisäpääomatarpeelle elpymispaketin (NGEU) elpymisvälineiden toteuttamiseksi. Puheenjohtaja katsoi paketin edellyttävän paljon työtä neuvostossa. Jäsenmaat kertoivat näkemyksistään ja korostivat muun muassa selkeyttä EIP:n lisäpääoman tarpeesta.

Lisäksi ministerit keskustelivat vuoden 2020 lähentymisraporteista ja valmistelivat G20-valtiovarainministereiden kokousta.

Esiteltiin komission asettaman korkean tason työryhmän (High Level Forum on Capital Markets Union) 8.6. julkaisema raportti, joka sisältää sääntely- ja toimenpide-ehdotuksia 17 aihealueelta eurooppalaisten pääomamarkkinoiden kehittämiseksi. Raportti muodostaa komission pääomamarkkinaunionistrategian pohjan, joka julkaistaan syksyllä. Keskustelussa komissio ja EKP sekä jäsenvaltioista vain Suomi käyttivät puheenvuoron.

Euroryhmässä komissio esitteli 7.7.2020 julkaistun talousennusteensa. Euroryhmässä keskusteltiin euroalueen budjettitilanteesta ja finanssipolitiikan virityksestä Euroopan finanssipoliittisen komitean (European Fiscal Board, EFB) ja komission arvioiden pohjalta. Komissio arvioi tilannetta seuraavan kerran marraskuussa.

Euroryhmän uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Irlannin ministeri Paschal Donohoe seuraavaksi kahdeksi ja puoleksi vuodeksi.

Euroryhmä sai arvion Bulgarian ja Kroatian ennakkotoimien toteutumisesta, joka koskee maiden liittymistä ERM II -

valuuttakurssijärjestelmään ja pankkiunioniin. Maat liittyivät ERM II – valuuttakurssimekanismiin 10.7.2020.

Puheenjohtajan työohjelman esittely

Puheenjohtajamaa Saksa kertoi alkavan puheenjohtajakautensa prioriteeteista. Euroopasta halutaan tehdä kestävämpi ja vahvempi ja korona-pandemiasta elpyminen ja siihen liittyvä työ tulee olemaan puheenjohtajakauden keskiössä. Tähän liittyviä lukuisia esityksiä on jo hyväksytty ja päätöksiä on tehtävä vielä elpymisrahoituksen käyttämisestä. Lisäksi puheenjohtajakaudella pitää saada sopu monivuotisesta rahoituskehyksestä (2021-2027) sekä vuoden 2021 vuosibudjetista.

Myös pääomamarkkinaunionin vahvistaminen on puheenjohtajamaan tärkeä prioriteetti. Tämän osalta puheenjohtaja mainitsi muun muassa finanssisektorin digitaalisen kehityksen, korosti rahoitusmarkkinoiden resilienssin ja vakauden tärkeyttä sekä rahanpesun estämistä ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevan työn jatkamista. Alkavalla puheenjohtajakaudella on myös tarkoitus työstää uutta strategiaa kestävästä rahoituksesta. Yksi tärkeä teema Saksan puheenjohtajakaudella on kestävä verotus. Digitaalisen talouden verotuksessa ja yritysten vähimmäisverotason osalta Saksa pyrkii ennen kaikkea työn edistymiseen OECD:ssa.

Komissio totesi Saksan tavoitteiden olevan yhteneväisiä komission tavoitteiden kanssa. Lisäksi komissio totesi, että sopimuksen aikaansaaminen UK:n EU-erosta on myös tärkeä tehtävä. Next Generation EU- ja Recovery Plan -rahastot on nähtävä osana vihreän kehityksen ohjelmaa sekä EU:n digitaalista siirtymää. Lisäksi komissio aikoo aloittaa euron kansainvälistä asemaa koskevan selvitystyön. Keskustelussa kiiteltiin puheenjohtajan työohjelmaa ja korostettiin pandemiasta toipumisen tärkeyttä.

Päivitys COVID-19 -kriisin taloudellisista vaikutuksista ja elpymistoimista

Puheenjohtaja alusti keskustelua toteamalla, että merkittäviä päätöksiä taloustoimenpiteistä on tehty, muun muassa PK-yritysten tuki EIP:n kautta, SURE-väline ja EVM-tuki. Puheenjohtaja totesi, että keskustelu kääntyy nyt elpymispakettiin ja katsoi, että siihen liittyy paljon teknisen tason lainsäädäntötyötä.

Komissio totesi, että pandemian vaikutukset talouteen ovat suurempia kuin aikaisemmin odotettiin, mutta talouskehityksen odotetaan kääntyvän loppuvuonna 2020. Komissio korosti elpymispaketin tärkeyttä talouden elpymiselle. Lisäksi komissio kertoi hätätilasta johtuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisestä tukivälineestä (SURE-väline). Komissio on ollut epävirallisesti yhteyksissä jäsenmaihin ja useat maat ovat kiinnostuneita välineen rahoituksesta. Komissio arveli, että koko 100 miljardin euron kapasiteetti tulee käytettyä. Komissio muistutti, että välineen takaus tulee voimaan vasta, kun kaikki jäsenvaltiot ovat sen allekirjoittaneet ja piti todennäköisenä, että takaus olisi voimassa syyskuussa. Komissio kertoi, että EIP:n takuurahaston tuki kohdistetaan PK-yrityksille ja rahasto tulee käyttöön kun 60% sen takauksista on hyväksytty. Komission mukaan luvattujen takausten summa lähestyy tuota rajaa. EVM:n tukeen liittyen komissio kertoi, että siihen ei ole jäsenmaista kohdistunut konkreettista kiinnostusta. Komissio totesi, että keskustelut elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) etenevät nopeasti. Komissio toivoi, että väline olisi mahdollisimman nopeasti voimassa ja että jäsenvaltiot alkavat jo valmistella suunnitelmiaan.

EKP kiinnitti huomiota jäsenmaiden erilaisiin tilanteisiin, ja työmarkkinanäkymiin. EKP korosti pankkijärjestelmän kestokykyä pandemiassa ja piti elpymisvaihetta tärkeänä. EKP katsoi, että julkiset takausjärjestelyt tulevat olemaan tärkeitä rahoituksessa ja totesi, että rakenneuudistukset tukisivat tärkeällä tavalla elpymistä. EIP kertoi, että Unionin elpymisvälineet edellyttäisivät 175 mrd. euron

lisäpääomaa, josta 17.5 miljardia euroa pitäisi maksaa käteisenä ja loput tarvittaessa. EIP:n mukaan lisäpääoman tarkka summa on monimutkainen laskuharjoitus, jossa elpymisvälineen sisällöllä on iso vaikutus.

Keskustelussa toivottiin pikaisesti tietoja ja selkeyttä EIP:n tarvitsemaan lisäpääomaan. Lisäksi puheenvuoroissa peräänkuulutettiin muun muassa välineiden ripeää toimeenpanoa ja ilmastotavoitteiden tärkeyttä.

Komission ja Euroopan keskuspankin lähentymisraportit

Komissio esitteli asiakohdassa kesäkuun alussa julkaistut lähentymisraportit, jotka koskevat euroalueen ulkopuolella olevien jäsenmaiden edellytyksiä euron käyttöönottoon. Yksikään käsitellyistä jäsenmaista (Bulgaria, Tšekki, Kroatia, Unkari, Puola, Romania ja Ruotsi) ei täytä kaikkia lähentymiskriteerejä. EKP korosti, että jäsenmaiden lähestyminen euroaluetta kestävästi edellyttää erityisesti vahvoja instituutioita ja oikeusjärjestelmää.

Kansainväliset kokoukset

Puheenjohtaja kertoi, että kokouksissa keskiössä tulee olemaan G20-korona toimintasuunnitelman toimeenpano. Lisäksi puheenjohtaja odottaa keskustelua digiverosta ja verotuksen minimitasoista. Tähän liittyen komissio toivoi yhteistyötä jäsenmaiden kanssa, jotta digiverotusasiassa päästäisiin eteenpäin. EU:n yhteiset toimintalinjat G20-kokoukseen hyväksyttiin neuvoston kirjallisessa menettelyssä 9.7.2020.

Pääomamarkkinaunioni: Korkean tason foorumin loppuraportti

Komission asettaman korkean tason työryhmän (High Level Forum on Capital Markets Union, ’HLF’) puheenjohtaja Thomas Wieser esitteli ryhmän 10.6. julkaiseman loppuraportin, jossa on ehdotuksia sääntelytoimiksi kaikkiaan 17 aihealueelta eurooppalaisten pääomamarkkinoiden kehittämiseksi.

Wieser tiivisti HLF:n raportin taustaksi ensinnä geopoliittiset syyt: EU:n pääomamarkkinoiden on vaikea fragmentoituneina kilpailla esim. Kiinan markkinoiden kanssa. Toiseksi, pandemiasta toipumiseksi on käytettävä paljon veronmaksajien rahoja. Mitä tehokkaammin pääomamarkkinat toimivat, sen vähemmän verovaroja tarvitaan. Kolmanneksi tulevat ulkoiset ekologiset paineet siirtymisestä vihreään yhteiskuntaan. Wieser korosti myös pääomamarkkinaunionin vahvistamisen tärkeyttä Brexitin vuoksi: Kyse on siitä, kuka päättää pääomamarkkinaunionista. Tapahtuuko se Lontoossa, jonka säännöt tullevat eriytymään EU:n säännöistä tulevaisuudessa.

Wieser tiivisti mielestään tärkeimmät ehdotukset kolmeen kohtaan: 1) Kryptovaroista tarvitaan nopeasti yhtenäinen EU:n sääntelyraami; 2) Tilannetta (arvopaperikaupan)selvityksen pilvipalveluissa on parannettava. Tällä hetkellä vallitsee ei-eurooppalainen oligopoli. Pitää varmistaa se, että eurooppalaiset toimijat voivat toimia EU:ssa turvallisesti; 3) Yritykset tarvitsevat enemmän omaa pääomaa; sekä oman pääoman kysyntää että tarjontaa tulee lisätä massiivisesti.

Komissio totesi, että sille PMU:n ”vieminen seuraavalla tasolle” on korkea prioriteetti, ja sen mukaan tärkeitä teemoja keskustelussa ovat muun muassa PK-yritykset ja vähittäissijoittajat, rajat ylittävien markkinaesteiden poistaminen, markkinavalvonta sekä uudet digitaaliset ja muut liiketoimintamallit. Talous- ja rahoituskomitean (EFC) puheenjohtaja raportoi komiteassa 30.6. käydystä keskustelusta, jossa vallitsi laaja yksimielisyys PMU:n tärkeydestä erityisesti pandemian sekä Brexitin takia. Jäsenmaista Suomi totesi ehdotusten olevan laajasti saman suuntaisia kuin viime joulukuussa hyväksytyissä neuvoston päätelmissä. PMU:n tärkeys korostuu erityisesti pandemiasta toipumisessa, jonka vuoksi on ryhdyttävä toimiin pikaisesti, mutta huolellisesti valmisteltuina ja realistisella otteella.

Komissio tulee hyödyntämään HLF:n raporttia EU:n pääomamarkkinaunionia koskevaa toimintasuunnitelmaa laatiessaan, joka julkaistaan syksyllä 2020.

Euroryhmän videokokous 9.7.2020

1. Komission kesän talousennusteen esittely

Euroryhmässä komissio esitteli 7.7. julkaistun ennusteensa keskeisimpiä havaintoja. Komission mukaan EU on nyt historiansa syvimmässä taantumassa. Vuoden 2020 toisella puoliskolla ja vuonna 2021 Euroopan talouden odotetaan toipuvan, mutta erot jäsenmaiden välillä ovat suurempia ja pysyvämpiä kuin kevätennusteessa. Euroalueella talouskasvun ennustetaan olevan -8,7 % v. 2020 ja 6,1 % v. 2021. Ennusteeseen liittyvät alasuuntaiset riskit ovat suuria. Suurin riski on uusi infektioaalto. Positiivisena riskinä komissio näkee, että sen ehdotus Next Generation EU hyväksyttäisiin, ja se toisi toivotun positiivisen impulssin EU:n taloudelle. Ennusteessa ei ole huomioitu elvytyspaketin positiivista vaikutusta ja tämän osalta mm. valtiovarainministeri Vanhanen toivoi komissiolta arviota. Hän toi myös esiin, että komission ennusteen mukaan Suomen talouskasvu vuonna 2021 on EU-maiden alhaisin.

Euroryhmän keskustelussa katsottiin, että jo tähän mennessä on tehty nopeita ja määrätietoisia toimia sekä kansallisella ja EU:n tasolla koronaepidemian taloudellisiin vaikutuksiin vastaamiseksi. Edelleen on kuitenkin tärkeää tehdä politiikkatoimia taloustilanteen vahvistamiseksi ja tämä tulee olemaan euroryhmän keskustelujen fokuksessa jatkossakin.

2. Budjettitilanne ja finanssipolitiikan viritys euroalueella

Euroryhmässä keskusteltiin euroalueen budjettitilanteesta ja finanssipolitiikan virityksestä Euroopan finanssipoliittisen komitean (European Fiscal Board, EFB) ja komission arvioiden pohjalta.

EFB:n raportti julkaistiin 1.7. Siinä käsitellään talouden nykytilaa ja näkymiä, jotka tarjoavat taustatietoa finanssipolitiikan mitoitukselle vuonna 2021. EFB:n mukaan julkiset investoinnit ovat välttämättömiä tulevalle kasvulle. Tänä vuonna toteutetun elvytyksen koko on merkittävä, mutta olisi myös tärkeää pohtia, miten tätä rahaa käytetään. EFB argumentoi keskitetyn finanssipoliittisen kapasiteetin (central fiscal capacity) puolesta. Komissio arvioi euromaiden finanssipolitiikan mitoituksen sopivan kevyeksi vuonna 2020 ja ylipäänsä finanssi- ja rahapolitiikan toimivan yhdessä kasvua tukevasti. Komissio ei anna suositusta finanssipolitiikan mitoituksesta vuodelle 2021 ennusteisiin liittyvän poikkeuksellisen suuren epävarmuuden vuoksi.

Myös euromaiden näkemykset kuluvalle vuodelle tukevat elvyttävää finanssipolitiikkaa kronapandemian taloudellisiin vaikutuksin vastaamiseksi. Vuoden 2021 kehityksessä on paljon epävarmuutta, mutta myöskin sen osalta elvyttävää finanssipolitiikkaa pidetään tällä hetkellä laajasti kannatettavana. Jäsenmaat pitävät vakaus- ja kasvusopimuksen poikkeuslausekkeen (General Escape Clause) voimassaoloa edelleen perusteltuina, mutta voimassaolon päättymisen ajankohdasta on eriäviä näkemyksiä. Komissio palaa finanssipolitiikan tilanteeseen marraskuussa.

3. Euroryhmän puheenjohtajan valinta

Euroryhmän uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Irlannin ministeri Paschal Donohoe seuraavaksi kahdeksi ja puoleksi vuodeksi. Donohoen toimikausi alkaa 13. heinäkuuta 2020.

4. Muut asiat

a) Ranskan uuden hallituksen ohjelma

Ranskan ministeri Bruno Le Maire informoi euroryhmää tavanomaiseen tapaan Ranskan uuden hallituksen ohjelmasta. Le Maire jatkaa ministerinä (Minister of the Economy, Finance and the Recovery) myös uudessa hallituksessa.

Bulgarian ja Kroatian liittyminen ERM II -valuuttakurssijärjestelmään ja pankkiunioniin

Bulgaria ja Kroatia ilmoittivat halukkuudestaan liittyä ERM II –valuuttakurssijärjestelmään kesällä 2018 (Bulgaria) ja kesällä 2019 (Kroatia) ja sitoutuivat tällöin ennakkotoimenpiteisiin (prior actions). Ennakkotoimet toteuttamalla ne pystyivät samanaikaisesti liittymään ERM II:een ja pankkiunioniin. Euroryhmä sai kokouksessaan 9.7.2020 arvion ennakkotoimien toteutumisesta.

Bulgaria ja Kroatia liittyivät perjantai-iltana 10.7. ERM II –mekanismiin, mistä julkaistiin euroalueen jäsenvaltioiden ministereiden, EKP:n pääjohtajan ja ERM II:een osallistuvien jäsenmaiden ministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien yhteinen julkilausuma:
https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/07/10/communiques-by-the-erm-ii-parties-on-bulgaria-and-croatia/

Suomen edustajat
Valtiovarainministeri Matti Vanhanen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi